

Un crit escardalenc

Enric Larreula, **Dolor de llengua**, Edicions 3i4, València 2002.

Enric Larreula és un enamorat de les coses d'aquest país i dels batecs que s'hi escolten. Fa anys que, des de la universitat, prepara les noves generacions de mestres perquè tinguin recursos a l'hora d'ensenyar en català. Fa anys que escriu per a vailets, joves, adults, cosa que li ha reportat més d'un reconeixement literari. També ha fet incursions en el món del riure amb notable èxit (dos premis d'humor i sàtira *Pere Quart*). Des de l'any 1969 tenia un assaig empantanegat, *Dolor de llengua* (Editorial 3 i 4), que ara veu la llum.

Qualsevol sociolingüista que no tingui pendent una visita a l'oculista s'haurà adonat que la nostra llengua ha entrat en un procés de substitució, en uns llocs més avançat que en d'altres, a favor del francès, al nord, i de l'espanyol a la resta dels Països Catalans. Ser testimoni d'una realitat que es va apagant a poc a poc és dolorós per a qualsevol persona que estima el medi. Larreula ho ha volgut analitzar en l'esmentat estudi: «Com es pateix per una llengua que reula i per què es pateix [...] tant des del punt de vista emocional com somàtic [...] tant amb persones que parlin la mateixa llengua o que en parlin una altra.»

El dolor, però, és un sentiment que, a més a més, provoca respostes de fugida. Així ho fa notar Narcís Comadira en el seu darrer llibre: «El dolor del poema *L'art de la fuga* és el de l'escriptor català que veu l'absurd d'escriure en aquesta llengua moribunda [...] i això produeix un dolor profund» (*El Temps*, 12-2-02).

Exterioritzar el neguit que ens fa, veure que el català va de mal borràs, acostuma a ser contrapro-

duent en determinats contextos. Segons Larreula, «pot despertar sospites d'intolerància i fonamentalisme cultural». I, per tant, els catalans som capaços de mentir quan parlem, per exemple, de la nostra llengua i del seu ús amb castellanoparlants: «Mentim perquè els altres són molts i sobre aquest tema no ens atrevim a confiar-hi plenament. Mentim perquè suposem que en algunes d'aquestes coses tan íntimes no ens entendrien. Mentim perquè hi volem quedar bé», assenyala Larreula. En aquest sentit, no li creixerà el nas, a l'antic president de l'Institut d'Estudis Catalans, Manuel Castellet, mentre faci declaracions de l'estil: «La llengua catalana no havia estat mai tan bé com ara» (*El Periódico*, 12-2-02).

Per tal d'enllestir *Dolor de llengua* l'autor ha anat de la Seca a la Meca. I quan l'ocasió ha estat propícia no ha dubtat a entrevistar des d'una secessionista blavera, prototipus tia Maria, fins al mateix ex-cònsol francès de Barcelona, Alain Catta. És a dir, Larreula s'ha fet un tip de parlar amb gent a qui d'alguna manera la llengua no els deixa indiferent. Entre els moltíssims testimonis que interpreten les reaccions dels catalans davant la desfeta lingüística, és impagable l'opinió del director de La Bressola, Joan Pere Le Bihan. Le Bihan explica que la majoria dels pares d'alumnes manifesten que duen els seus fills en aquestes escoles nordcatalanes perquè el català és una llengua en expansió, pel tracte individualitzat del centre i perquè s'hi segueix una pedagogia interessant. Lluny d'aquestes opinions tan assenyades, que tenen més la pinta de ser subterfugis, per a Le Bihan s'hi amaga una inconscient recerca de la identitat catalana perduda: «Perdre definitivament els seus orígens, o la seva subconscient identitat catalana, també els fa mal.» Per això Larreula ens planteja un tema agsarat i implicat en uns Països Catalans cada cop més exòtics i en mans de pobres d'esperit.

Dolor de llengua és un treball de camp desacomplexat que implora, sense més autoengany, obrir un debat en la societat catalana sobre l'esdevenidor de la nostra llengua. No diuen que una forma que tenim els humans d'alliberar la tensió és tractant obertament d'allò que ens crea malestar?

El crit de Larreula és un crit escardalenc, eixut, que l'afonia de la globalització amenaça. Ara que encara podem cridar, cridem «més fort i clar», com diria el poeta.◆

Quim Gibert (psicòleg)

Un resultat bo

Jordi Ginebra, **La lingüística de Pompeu Fabra**, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Universitat Rovira i Virgili, (Col. Symposia Philologica, núm. 3), Alacant 2000.

Els dies 14, 15 i 16 de desembre de 1998 va tenir lloc a Tarragona el Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra», organitzat pel Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili. El col·loqui aprofitava l'avinentsa de la celebració del cinquantè aniversari de la mort de Pompeu Fabra i tenia com a objectiu fer reflexionar sobre els diversos aspectes de l'obra del codificador de la llengua catalana. A més, la idea era situar la reflexió en el marc dels processos generals de política i planificació lingüística i alhora valorar la importància de l'obra de Fabra no únicament per a la cultura catalana, sinó també considerant l'aportació que representa en el món científic de la lingüística, la sociolingüística i la planificació lingüística, consideracions que feien que el col·loqui tingués un caràcter internacional.

El resultat fou important. El conjunt de treballs presents, entre ponències, comunicacions i conferències, constitueix un material notable i voluminós; per això els

organitzadors van creure oportú d'aplegar aquests materials en una publicació. Així, dos anys més tard, el desembre del 2000, aparegueren els dos volums de *La lingüística de Pompeu Fabra*, a cura de Jordi Ginebra, Raül-David Martínez Gili i Miquel Àngel Pradilla, que apleguen els textos, revisats i sovint ampliat, de les conferències d'inauguració i cloenda i de la major part de les ponències i comunicacions del col·loqui. Es tracta d'un notable conjunt d'aportacions que presenta certa heterogeneïtat, inevitable en aquests tipus d'obres. No podem detallar aquí, per raons d'espai, la relació completa de títols i autors dels treballs recollits, ni menys encara exposar els temes tractats en cadascun d'aquests treballs; direm senzillament que entre els autors hi ha noms tan coneguts com Joshua Fishman, Abelard Saragossà, Antoni Ferrando, Mila Segarra, Joan Solà, George Kremnitz, Sebastià Bonet, Teresa Cabré o Jordi Ginebra. També direm que els dos volums de l'obra sumen més de set-cents cinquanta planes de text, amb un total de trenta-cinc treballs d'una gran varietat d'autors catalans i estrangers. Els diversos treballs analitzen qüestions de fonts, d'història externa, de la gènesi de l'obra fabriana, de lexicografia i gramàtica, de teoria i pràctica de l'estàndard, etc., i han estat distribuïts en els quatre grans apartats següents: 1) aspectes normatius. Norma lingüística, codificació i gramàtiques; 2) aspectes normatius. Relacions entre llengües i entre dialectes; 3) aspectes gramàtics; 4) aspectes lexicogràfics.

En resum, creiem que es tracta d'una publicació molt notable i digna de ser consultada no únicament pels estudiosos de l'obra de Fabra, sinó també per tots aquells que s'interessen per la llengua, tant en els aspectes històrics com en els normatius.◆

Lluís Marquet